

Het Zinnenboek Frans

Tweede druk © 2019 Dr. Martin Nuij

Uitgegeven via Limburger.nl/mijnboek

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan noch de redactie noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Dr. Martin Nuij

Het Zinnenboek Frans

Een oefentocht langs de basisregels uit de Franse grammatica

Inhoudsopgave

Gebruiksaanwijzing	7
1 Uitspraak	9
2 De zinsdelen	12
3 Lidwoord, zelfstandig naamwoord en het werkwoord in de presente	14
4 De ontkennende en vragende zin	29
5 De werkwoorden <i>hebben</i> en <i>zijn</i>	39
6 Bijvoeglijk naamwoord	46
7 Bijwoord (1)	57
8 De hulpwerkwoorden <i>kunnen</i> , <i>moeten</i> , <i>mogen</i> en <i>willen</i>	63
9 Eenlettergrepige voorzetsels	69
10 Persoonlijk voornaamwoord	81
11 Telwoorden	89
12 Passé composé	96
13 Aanwijzend voornaamwoord	110
14 Wederkerend en wederkerigvoornaamwoord; combinaties van persoonlijke voornaamwoorden	117
15 Bezittelijk voornaamwoord	126
16 Onbepaald voornaamwoord	133
17 Meerlettergrepige en samengestelde voorzetsels	141
18 Betrekkelijk voornaamwoord	146
19 Vertaling van het Nederlandse ‘er’	153
20 Ontkennende woorden	160
21 Impératif (gebiedende wijs)	168
22 Bijwoord (2)	176
23 Het voornaamwoord ‘men’	183
24 Trappen van vergelijking	185
25 Voorzetsels vóór werkwoorden in de infinitief	193
26 Futur (toekomende tijd)	202
27 Verleden tijd	208
28 Conditionnel	216
29 Lijdende vorm	220
Antwoordenboek	225
Register	249

Gebruiksaanwijzing

Een oefentocht langs de basisregels uit de Franse grammatica

Heb je wel eens, als voorbereiding op een vakantie in Frankrijk, geprobeerd zoveel mogelijk zinnen uit je hoofd te leren uit een boekje *Hoe zeg ik het in het Frans?* Dan heb je ongetwijfeld gemerkt, dat onze opnamecapaciteit daarvoor niet erg groot is: het is ondoenlijk om zinnetjes uit een vreemde taal voor allerlei situaties in je hoofd paraat te hebben, zeker als je geen inzicht hebt in de grammaticale structuur ervan en de zinnetjes meer toverformules lijken. Onze capaciteit om Franse zinnen te formuleren wordt oneindig veel groter als we de beschikking hebben over het gereedschap (lees: de grammaticale regels) om deze zinnen uit een beperkte woordenschat te construeren en we dit gereedschap blindelings kunnen gebruiken. *Het Zinnenboek Frans* helpt je bij het verwerven van deze vaardigheid. Meer dan 1500 te vertalen zinnen staan tot je beschikking om je te oefenen in het formuleren van zinnen in het Frans, door gebruik te maken van de grammaticale regels voor deze taal. Het is niet zomaar een verzameling zinnen. Nee, de verzameling te vertalen zinnen is gefaseerd opgebouwd en leidt je langs de basisregels uit de Franse grammatica in een zorgvuldig voorbereide tocht. Aan het einde van deze tocht vind je alle grammaticale onderwerpen die je onderweg bent tegengekomen in alfabetische volgorde opgesomd in het *Register*, met achter elk grammaticaal onderwerp het nummer van het hoofdstuk en van de zin waar je het kunt terugvinden.

Alleen enkelvoudige zinnen

Dit boek beperkt zich hoofdzakelijk tot *enkelvoudige zinnen*, dat wil zeggen zinnen die slechts één onderwerp en één gezegde bevatten. Dus geen zinnen bestaande uit hoofd- en bijzin. Eenvoudig gesproken Frans bestaat immers hoofdzakelijk uit enkelvoudige zinnen.

Hoe dit boek is opgebouwd

Alvorens we zinnen gaan formuleren in het Frans, schenken we eerst aandacht aan de *uitspraak* (hoofdstuk 1). Het verwerven van een goede uitspraak is misschien wel het allerbelangrijkste aspect van het leren spreken van een vreemde taal. Je kunt nog zulke mooie Franse zinnen formuleren, als je ze niet correct uitspreekt ben je toch niet te verstaan. Omdat kennismaken van de uitspraakregels niet voldoende is om de Franse uitspraak onder de knie te krijgen, hebben we in de eerste helft van dit boek de Franse woorden en zinnen in cursief voorzien van ons eigen fonetisch schrift. Onze tocht langs de basisregels uit de Franse grammatica begint met het leren hanteren van het grammaticale gereedschap, nodig voor het formuleren van de eenvoudigste zinnen bestaande uit alleen een onderwerp en een gezegde ('De kinderen slapen.'; 'Je liegt.'). Dit grammaticale gereedschap bestaat dan uit het *lidwoord*, het *zelfstandig naamwoord*, het *persoonlijk voornaamwoord als onderwerp* en het *werkwoord in de tegenwoordige tijd*. (hoofdstuk 3). Met de kennis van deze vier grammaticale basiselementen kun je overigens ook al zinnen vormen die behalve een onderwerp en een gezegde tevens een lijdend voorwerp hebben ('De man waarschuwt *de jongens*'). Je leert deze allereenvoudigste zinnen ook ontkennend en vragend maken (hoofdstuk 4). Kortom: je zult merken dat je met deze paar stukken grammaticaal gereedschap al ongelooflijk veel zinnen kunt construeren, zeker als je ook nog de Franse woorden voor *hebben* en *zijn* kunt gebruiken (hoofdstuk 5). Deze zinnen kunnen we verder aankleden met *bijvoeglijke naamwoorden* (hoofdstuk 6) en *bijwoorden* (hoofdstuk 7). Door bijwoorden te gebruiken kun je bepalingen aan je zinnen toevoegen ('Ik breng het geld *morgen*'; 'Hij komt *misschien*'). Het reservoir van mogelijke zinnen wordt verder uitgebreid als je zinnen bestaande uit onderwerp-gezegde-lijdend voorwerp-bepaling kunt vormen met de hulpwerkwoorden *kunnen*, *moeten*, *mogen* en *willen* (hoofdstuk 8). Je grammaticale bagage voor het vormen van Franse zinnen met alle mogelijke zinsdelen wordt tenslotte compleet als je *voorzetsels* kunt gebruiken (hoofdstuk 9). Het wordt dan mogelijk om een meewerkend voorwerp in de zin op te nemen ('Wil je het boek *aan Henri* geven?'), een voorzetselvoorwerp ('Je moet niet zo streng *over de jongen* oordelen') en een voorzetselbepaling ('Kom je *met de bus*?').

Bij het vaardig worden in het formuleren van Franse zinnen zou je kunnen volstaan met het grammaticale gereedschap uit de hoofdstukken 3-9. Al het volgende zou je kunnen beschouwen als pure luxe. Naarmate je mooiere Franse zinnen wilt formuleren ga je steeds verder in het boek. Daarom is dit boek geschikt voor beginners en gevorderden in allerlei gradaties. Alleen wie ook de *complexe (samengestelde) zin* wil beheersen, vindt in dit boek weinig van zijn gading.

In dit boek wordt verondersteld, dat je de namen van de zinsdelen kent en kunt gebruiken: onderwerp, werkwoordelijk gezegde, naamwoordelijk gezegde, lijdend voorwerp, meewerkend voorwerp, voorzetselvoorwerp en bepaling. Daarom laten we onze tocht langs de basisregels uit de Franse grammatica voorafgaan door een oefening in het benoemen van de zinsdelen (hoofdstuk 2).

Hoe moet je dit boek gebruiken?

Houd de volgorde van het boek aan.

Werk het boek door in de gegeven volgorde, ga niet zappen. Het is namelijk *sequentieel* opgebouwd. Dit betekent dat steeds meer grammaticale elementen worden toegevoegd die in het vervolg bekend worden verondersteld. Is iets je ontschoten, dan kun je dit altijd terugzoeken via het *Register*.

Spreek het Frans hardop uit

In de tekst uit de eerste helft van dit boek hebben we elk Frans woord, zinsdeel of zin voorzien van een eigen fonetisch schrift, dat het Frans weergeeft zoals je het hoort. Lees dit niet alleen, maar spreek het hardop uit. Natuurlijk is het voor een goede uitspraak van het Frans nodig, naast dit boek, Frans gesproken teksten te beluisteren en na te spreken. Een handig hulpmiddel op internet vormt *nl.forvo.com* waarin je elk Frans woord kunt opzoeken en laten uitspreken.

Controleer na elke gemaakte zin

Schrijf elke zin op en maak gebruik van *directe feedback*. Zoek dus, zeker bij het begin van een hoofdstuk met oefenstof over bepaalde grammatica, na elke gemaakte zin de juiste oplossing in het *Antwoordenboek* achterin. In mijn lessen kan ik deze raad niet genoeg herhalen! Door directe feedback te zoeken leer je optimaal uit je fouten in plaats van zinnen lang dezelfde fout te maken en deze fout zo ook nog in te slijpen. Ben je verder gevorderd in een hoofdstuk en begin je vaardiger te worden in het toepassen van een bepaalde grammaticale regel, dan kun je gerust een aantal gemaakte zinnen tegelijk nakijken.

Niet alleen het correct schrijven van de zinnen is van belang, maar ook een correcte uitspraak. Tot en met hoofdstuk 9 vind je in het *Antwoordenboek* bij elke zin ook hoe deze moet worden uitgesproken.

Dr. Martin Nuij

1 Uitspraak

Klemtoon

In het Frans valt de klemtoon in het algemeen op de laatste lettergreep van een woord, mits deze geen stomme **e** bevat die niet wordt uitgesproken: **tabac** [*taba*]. Bevat de laatste lettergreep wel een stomme **e**, dan heeft de voorlaatste lettergreep de klemtoon: **étage** [*eetaazj*]. In dit boek hebben we in ons eigen fonetisch schrift van een woord de klemtoon aangegeven door de klinker waarop hij valt te onderstrepen.

Uitspraak van de letters

De klinkers

Het Frans kent gewone klinkers die door de geopende mond worden uitgesproken en *nasale* klinkers die door de neus worden uitgesproken.

Nasale klinkers worden voorgesteld door een van de letters **a, e, i, o, u** gevolgd door een **m** of **n**: **plan** (plattegrond), **comment** (hoe), **combien** (hoeveel), **timbre** (postzegel), **lapin** (konijn), **brun** (bruin), **bon** (goed). De letters ‘m’ of ‘n’ worden niet uitgesproken, maar de klinkers vóór deze letters klinken nasaal. De uitspraak van deze klinkers is in het Nederlands nog het beste te vergelijken met klinkers die gevolgd worden door ‘ng’, zoals ‘bang’, ‘eng’ etc. In ons eigen fonetisch schrift geven we de Franse neusklanken daarom aan door de klinkers te laten volgen door *n(g)*, waarin de *(g)* tussen haakjes staat om aan te geven dat je hem als het ware probeert uit te spreken maar niet echt uitspreekt: **am, an, em** en **en** klinken allemaal als *ang*: **plan** *plan(g)*, **comment** *koman(g)*; **aim, ain, ein, im, in, um** en **un** klinken allemaal als *eng*: **faim** *fen(g)*, **demain** *dāmen(g)*, **combien** *kon(g)bjēn(g)*, **timbre** *ten(g)br*, **lapin** *lapēn(g)*, **brun** *bren(g)*; **om** en **on** klinken als *ong*: **bon** *bon(g)*, **prenom** *preenon(g)*. Maar hoe de Franse neusklanken precies worden uitgesproken leer je niet uit het fonetisch schrift maar alleen door te luisteren naar de uitspraak van een woord en het na te zeggen.

Orale klinkers, de door de mond uitgesproken klinkers, kunnen lang of kort worden aangehouden. De korte klinker **a** klinkt als in het Nederlandse woord *af*, de korte klinker **e** als in *mes*, de korte klinker **o** als in *op*. Kort aangehouden klinkers worden in ons fonetisch schrift aangegeven met een enkele klinker: *a, e, o*. Vormen ze een woord van één lettergreep, dan zetten we er een accentteken op (‘). Lang aangehouden klinkers zullen we in ons fonetisch schrift schrijven als een dubbele klinker: *aa, ee, oo*.

De orale klinker **u** is altijd lang en klinkt als in het Nederlandse *uur*: **pur** (zuiver) klinkt als *puur*. De **u** na een **g** (die dan klinkt als de *g* in het Duitse *gut*) of na een **q** wordt niet uitgesproken: **guerre** (oorlog) klinkt als *gèr*; **quart** (kwart) klinkt als *kaar*.

De oraal uitgesproken **i** kan klinker zijn of halfklinker. Als klinker klinkt ze zoals in het Nederlandse *lief*: **amie** (vriend) klinkt als *aamie*; **hier** (gisteren) klinkt als *iejer*. De uitspraak van de halfklinker **i** gaat in de richting van de Nederlandse *j*: **pied** (voet) klinkt als *pjee*; **papier** (papier) klinkt als *paapjee*; **adhésion** (lidmaatschap) klinkt als *aadeezjon(g)*.

Met het teken *ə* geven we de stomme **e** aan die klinkt als in het Nederlandse woordje *de*. Voorbeelden: **appartement** *appartəman(g)* appartement; **revenir** (terugkomen) *rəvənier*. De stomme **e** wordt niet uitgesproken aan het einde van een woord: **chasse** (jacht) klinkt als *sjas*, **robe** (jurk) klinkt als *rob*. De stomme **e** aan het einde van een woord wordt wel uitgesproken als ze voorafgegaan wordt door **bl, pl, dr, tr**, bijvoorbeeld **sable** (zand) *saablə*; **simple** (eenvoudig) *sen(g)plə*; **apprendre** (leren) *apran(g)drə*; **lettre** (brief) *lɛtrə*.

Combinaties van klinkers

De lettercombinatie **ai** gevolgd door een medeklinker (uitgezonderd ‘m’ of ‘n’) klinkt meestal als in het Nederlandse woord *bed*: **lait** (melk) klinkt als *lè*; **jamais** (nooit) klinkt als *zjaame*; **fraise** (aardbei) klinkt als *frèz*. Uitzondering is **travail** (werk) dat wordt uitgesproken als *traavaj*. Wordt **ai** niet gevolgd

door een medeklinker, dan klinkt het als de *ee* in het Nederlandse woord *zee*: **vrai** (waar) klinkt als *wree*; **quai** (perron) klinkt als *kee*.

De lettercombinatie **au** klinkt als *oo*: **autobus** klinkt als *ootoobuus*.

De lettercombinatie **eu** kan klinken als in het Nederlandse *freule*. Deze klank geven we in ons fonetisch schrift aan met *ù* bijvoorbeeld **heure** *ùr* uur; **peur** *pùr* angst. De lettercombinatie **eu** kan ook klinken als in het Nederlandse woord *neus*, bijvoorbeeld in **peu** *peu* weinig; **feu** *feu* vuur.

De lettercombinatie **œ** klinkt als de *eu* in *freule*, bijvoorbeeld **sœur** (zus) *sùr*.

De lettercombinatie **ou** klinkt als het Nederlandse *moe*: **où** *oe* ‘waar’; **amour** *amoer* ‘liefde’.

De lettercombinatie **oi** klinkt als *wa* zoals in het Nederlandse *wat*: **les toilettes** *twalet* ‘toilet’; Maar vóór een niet uitgesproken **m** of **n** wordt **oi** een neusklank: **loin** *lwèn(g)* ‘ver’.

De medeklinkers

De medeklinkers **b**, **f**, **l**, **s**, **t** en een als *k* uitgesproken **c** zijn aan het einde van een woord soms niet en soms wel te horen. Regels zijn hiervoor niet te geven, je moet dit gewoon per woord leren.

Voorbeelden: **bec** *bèk* ‘snavel’, **estomac** *estooma* ‘maag’; **chef** *sjèf* ‘chef’, **cerf** *sèr* of *sèrf* ‘hert’; **avril** *aavriel* ‘april’, **gentil** *zjan(g)tie* ‘lief’; **briquet** *brieke* ‘aansteker’, **exact** *eksakt* ‘precies’.

De **g** wordt op twee verschillende manieren uitgesproken, afhankelijk van de letter die er op volgt.

De **g** vóór de klinkers **a**, **o** en **u** of een medeklinker wordt uitgesproken als in het Engelse *good*. In ons fonetisch schrift geven we deze klank aan met *ğ*. Voorbeelden: **anglais** *an(g)-ğle* ‘Engels’; **garage** *ğaraazj* ‘garage’.

Vóór **e**, **i**, **y** klinkt de **g** als *zj*, bijvoorbeeld **genoe** *zjanoe* ‘knie’; **gibier** *zjiejee* ‘wild’; **gymnastique** *zjiemnastiek* ‘gymnastiek’.

De **g** is niet te horen aan het einde van een woord: **bourg** *boer* ‘stadje, groot dorp’.

De **h** wordt niet uitgesproken. Voorbeelden: **l’herbe** *lèrb* ‘het gras’; **l’homme** *lòm* ‘de man’; **l’hôtel** *lootel* ‘hotel’.

De **j** wordt uitgesproken als *zj*. Voorbeelden: **jour** *zjoer* ‘dag’; **jardin** *zjarden(g)* ‘tuin’.

De **s** tussen twee klinkers wordt als *z* uitgesproken: **maison** *mezon(g)* ‘huis’; **musée** *muzee* ‘museum’.

De **t** kan worden uitgesproken als *t*, zoals in **table** *taablə* ‘tafel’, of als *s*, zoals in **addition** *adiesjon(g)* ‘rekening’. De **t** midden in een woord die gevolgd wordt door twee klinkers, waarvan de eerste een **i** is (zoals in **addition**), klinkt als een *s*, behalve als **ti** voorafgegaan wordt door een medeklinker (**garantie** *ğaran(g)tie* ‘garantie’), in werkwoordsvormen (**nous portions** *noe portieon(g)* ‘wij droegen’) en in de uitgangen **-tien**, **-tienne**, **-tième** (**trentième** *tran(g)tjèm* ‘dertigste’) en **-tié**, **-tière** (**amitié** *amietjee* ‘vriendschap’).

De **t** aan het einde van een woord is gewoonlijk niet te horen.

De **x** kan klinken als *ks* (**excursion** *ekskuursieon(g)* ‘uitstapje’), als *ğz* in de lettergroep **ex** + klinker (**examen** *eğzaamen(g)* ‘examen’) en als *s* (**soixante** *swasan(g)t* ‘zestig’; **Bruxelles** *bruusel* ‘Brussel’). De slot-**x** is niet te horen: **croix** *krwà* ‘kruis’.

Combinaties van medeklinkers

De dubbel geschreven medeklinkers **ll**, **nn** en **rr** worden met één enkele **l**, **n** of **r** uitgesproken: **aller** *aalee* ‘gaan’; **innocent** *ienoosan(g)*, **guerre** *gèr* ‘oorlog’.

De lettercombinatie **ch** klinkt als *k* (**chœur** *kùr* ‘zangkoor’) of als *sj* (**chambre** *sjan(g)brə* ‘kamer’, **marché** *maarsjee* ‘markt’).

De lettercombinatie **cc** klinkt als *ks*: **accepter** *akseptee* ‘accepteren’.

De als een *k* uitgesproken medeklinkercombinatie **ch** en de als *kt* uitgesproken medeklinkercombinatie **ct** zijn aan het einde van een woord soms wel en soms niet te horen. Regels zijn hiervoor niet te geven, je moet dit gewoon per woord leren. Voorbeelden: **correct** *korekt* ‘correct’; **suspect** *suuspe* of *suuspekt* ‘verdacht’.

De lettergreep **–ill** wordt soms uitgesproken als *–iej* en dan weer als *–iel*. Je moet dit gewoon per woord leren. Voorbeelden: **fil****le** *fiej* ‘dochter’, **mille** *miel* ‘duizend’.

De lettercombinatie **gn** wordt uitgesproken als *nj*, zoals in het Nederlandse woord *ranja*. Voorbeelden: **agneau** *anjoo* ‘lam’; **ognon** *onjon(g)* ‘ui’.

De verbinding

Bij het spreken van Frans worden woorden vaak verbonden. De slotmedeklinker van een woord die normaal niet wordt uitgesproken, wordt daarbij de beginmedeklinker van het volgende woord als dit begint met een klinker of een stomme h: **nous allons** *noezalon(g)* ‘wij gaan’; **très habile** *trèzabiel* ‘heel handig’; **les autres hommes** *lèzootrəzom* ‘de andere mensen’. Dit wordt *liaison* genoemd. In enkele gevallen verandert daarbij de uitspraak van de letters uit het beginwoord. Zo wordt een **s** en een **x** aan het einde van het eerste woord uitgesproken als een *z*: **trois heures** *trwazùr*; **deux amis** *deuzamie*. De **n** die een neusklank aanduidt en normaal niet wordt uitgesproken, wordt nu wel uitgesproken en de neusklank verdwijnt: **bon ami** *bonamie*. Wordt de **n** gevolgd door een **s**, dan blijft de neusklank behouden: **bons amis** *bon(g)zamie*.

In een aantal gevallen is *liaison* verplicht, bijvoorbeeld tussen lidwoord en zelfstandig naamwoord (**les amis** *lèzamie*) en tussen voornaamwoord en werkwoord (**vous avez** *voezavee*). We zullen in dit boek een verplichte *liaison* aangeven door in het fonetisch schrift de woorden aan elkaar te schrijven, bijvoorbeeld **deux heures** *deuzùr* ‘twee uur’; **vous êtes** *voezèt* ‘u bent’.

2 De zinsdelen

Voor het vormen van zinnen in het Frans moet je iets weten over de *zinsdelen*. We vertellen je er hier iets over voordat je de hierna volgende oefeningen gaat maken.

Een zin is opgebouwd uit zinsdelen. Een zinsdeel kan een woord zijn, maar meestal is het een groepje woorden. We onderscheiden vier zinsdelen:

- a onderwerp
- b gezegde
- c voorwerpen
- d bepalingen

Il vétérinaire	examine	l'animal	en detail.
De dierenarts	onderzoekt	het dier	nauwkeurig
<i>onderwerp</i>	<i>gezegde</i>	<i>voorwerp</i>	<i>bepaling</i>

Elke *enkelvoudige* zin bevat altijd slechts één onderwerp en één gezegde. Staan er meerdere gezegdes in een zin, dan spreken we van een *samengestelde of complexe zin*.

We onderscheiden het werkwoordelijk gezegde en het naamwoordelijk gezegde. Het *werkwoordelijk gezegde* bestaat uit een werkwoord (zoals in het voorbeeld hierboven) of werkwoord met hulpwerkwoord, bijvoorbeeld in: **Mon frère veut vendre son cheval** (Mijn broer *wil* zijn paard *verkopen*). Het *naamwoordelijk gezegde* bestaat uit een *koppelwerkwoord* en een bijvoeglijk naamwoord of zelfstandig naamwoord dat door het koppelwerkwoord aan het onderwerp wordt gekoppeld, bijvoorbeeld:

Marie est très fâchée.	Maria is erg boos.
Le directeur est une femme.	De directeur is een vrouw.

Binnen het gezegde onderscheiden we de *persoonsvorm*, dit is dat werkwoordelijk deel van het gezegde dat vervoegd wordt en dat daarbij afgestemd wordt op het onderwerp. Zo is in de zin **Mon frère veut vendre son cheval** het woordje **veut** de persoonsvorm die hoort bij de 3e persoon enkelvoud (il/elle).

Er zijn drie voorwerpen:

- Het *lijdend voorwerp*. Bijvoorbeeld **Le Soleil éclaire la Terre** 'De Zon verlicht *de Aarde*'. Het lijdend voorwerp is de persoon of zaak die het voorwerp van de handeling is: *wat* of *wie* wordt door de zon verlicht?
- Het *meewerkend voorwerp*, bijvoorbeeld **J'ai écrit une lettre à ma meilleure amie** 'Ik heb een brief geschreven *aan mijn beste vriendin*'. Het meewerkend voorwerp is de persoon of zaak waarop de handeling gericht is: *aan wie* wordt een brief geschreven? Merk op, dat in het Frans, in tegenstelling tot het Nederlands, vóór het meewerkend voorwerp altijd het voorzetsel **à** (aan) staat. Tot het meewerkend voorwerp rekenen we hier gemakshalve ook het *belanghebbend voorwerp*, bijvoorbeeld **Maman a acheté un nouveau bonnet pour Pierre** 'Moeder heeft een nieuwe muts *voor Pierre* gekocht'.
- Het *voorzetselvoorwerp*, bijvoorbeeld **Je crois en Dieu** 'Ik geloof *in God*'; **Pensait au désordre que laissait** 'Hij dacht *aan de wanorde* die hij achterliet'. Net als het lijdend voorwerp geeft het voorzetselvoorwerp de persoon of zaak weer die het voorwerp van de handeling is, alleen heeft dit voorwerp een voorzetsel. Dit voorzetsel hoort vast bij het werkwoord, bijvoorbeeld **croire en** (gelooven in) en **compter sur** (rekenen op).

Alle zinsdelen die overblijven nadat we onderwerp, gezegde en voorwerpen hebben aangewezen, zijn *bepalingen*. Een zin kan meerdere bepalingen bevatten. Zo bevat de volgende zin twee bepalingen:

Demain soir	nous allons	au cinéma.
Morgenavond	gaan we	naar de film.
<i>bepaling</i>	<i>onderwerp en gezegde</i>	<i>bepaling</i>

Bestaat het eerste woord van een bepaling uit een voorzetsel of een samentrekking van voorzetsel en bepaald lidwoord (zoals **au cinéma**), dan spreken we van een *voorzetselbepaling*.
Op grond van wat er door een bepaling wordt gespecificeerd kunnen we veel soorten bepalingen onderscheiden. In de voorbeeldzin is **demain soir** een tijdsbepaling en **au cinéma** een plaatsbepaling.

Benoem de zinsdelen door onder elk zinsdeel het juiste nummer in te vullen. Kies daarvoor uit:

1 onderwerp

2a werkwoordelijk gezegde

2b naamwoordelijk gezegde

3a lijdend voorwerp

3b meewerkend voorwerp of belanghebbend voorwerp

3c voorzetselvoorwerp

4 bepaling

Voorbeeld:

De dierenarts onderzoekt het dier nauwkeurig

Il vétérinaire examine l'animal en detail.

.....1.....|....2a.....|....3a ... |...4...

1 Mijn vader heeft Pierre een boek gegeven.

Mon père a donné un livre à Pierre.

.....|.....|.....|.....

2 Op 18 december 1987 overleed de schrijfster Marguerite Yourcenar.

Le 18 décembre 1987 mourut l'écrivain Marguerite Yourcenar.

.....|.....|.....

3 Hij heeft zijn zoon het huis nagelaten.

Il a laissé la maison à son fils.

...|.....|.....|.....

4 Ik heb haar een horloge voor haar verjaardag gegeven.

Je lui ai donné une montre pour son anniversaire.

...|...|.....|.....|.....

5 Dat huis lijkt onbewoond.

Cette maison paraît inhabitée.

.....|.....

6 We zullen deze reis maken in de auto van mijn ouders.

Nous ferons ce voyage dans la voiture de mes parents.

.....|.....|.....|.....

7 Langzaam naderde het meisje de hond.

Lentement la jeune fille s'est approchée du chien.

.....|.....|.....|.....

8 Hij vertelt vaak verhalen aan zijn vrienden.

Il raconte souvent des histoires à ses amis.

...|.....|.....|.....

9 Hij heeft zijn vriendinnetje aan zijn ouders voorgesteld.

Il a présenté sa petite amie à ses parents.

.....|.....|.....

10 We willen meneer Legrand bedanken voor zijn uitnodiging.

Nous voulons remercier Monsieur Legrand de son invitation.

.....|.....|.....|.....

3 Lidwoord, zelfstandig naamwoord en het werkwoord in de présent

De meest eenvoudige zinnen zijn samengesteld uit een onderwerp en een werkwoordelijk gezegde: 'De kinderen slapen'; 'Je liegt'. Zinnen als deze zijn opgebouwd uit vier woordsoorten: een **lidwoord**, een **zelfstandig naamwoord** of een **persoonlijk voornaamwoord als onderwerp** en een **werkwoord**.

De	kinderen	slapen.	Je	liegt.
lidwoord	zelfstandig naamwoord	werkwoord	persoonlijk vnw	werkwoord

We beginnen onze studie van de Franse grammatica dan ook met deze woordsoorten.

Het lidwoord

In het Frans zijn zelfstandige naamwoorden *mannelijk* of *vrouwelijk*. Dit grammaticale geslacht komt o.a. tot uitdrukking in het lidwoord:

le livre *lə liwʁ* het boek **un livre** *en(g) liwʁ* een boek

la lettre *la lètʁ* de brief **une lettre** *uun lètʁ* een brief

Le en **la** zijn *bepaalde lidwoorden* en **un** en **une** zijn *onbepaalde lidwoorden*.

De bepaalde lidwoorden **le** en **la** worden ingekort tot **l'** vóór een klinker of stomme *h* (zoals in **heure**), maar niet vóór een aangeblazen *h* (zoals in **hauteur**). Het onbepaald lidwoord **une** wordt nooit ingekort: **l'ami** (*laamie*) de vriend **l'amie** (*laamie*) de vriendin **une amie** (*uunaamie*) een vriendin; **l'heure** (*lür*) het uur **une heure** (*uunür*) een uur, **la hauteur** (*la ootür*) de hoogte.

Of een woord een aangeblazen *h* heeft, wordt in Van Dale Groot Woordenboek Frans aangegeven met een accentteken vóór het officiële fonetisch schrift van het woord.

Het zelfstandig naamwoord kan in het *enkelvoud* of in het *meervoud* staan en dat geldt ook voor het *bepaald lidwoord*. Maar in het meervoud zijn de vormverschillen tussen mannelijk en vrouwelijk bepaald lidwoord verdwenen; er wordt steeds **les** gebruikt: **les amis** (*lèzamie*) de vrienden **les amies** (*lèzamie*) de vriendinnen; **les heures** (*lèzür*) de uren. De **-s** van **les** spreek je uit als een **-z** voor een woord dat begint met een klinker of stomme *h*, waarmee het een *liaison* vormt. Maar voor een medeklinker of aangeblazen *h* spreek je de **-s** van **les** niet uit: **les femmes** (*lè fam*) **les Hollandais** (*lè olan(g)dè*).

N.B. Zowel de *stomme h* als de *aangeblazen h* worden niet uitgesproken.

In tegenstelling tot het Nederlands heeft het Frans een *onbepaald lidwoord meervoud*, namelijk **des**. Vergelijk:

J'ai vu un rat au grenier.

zjee vuu en(g) raa oo ġrenjee

Ik heb *een rat* gezien op de zolder.

J'ai vu des rats au grenier.

zjee vuu dè raat oo ġrenjee

Ik heb *ratten* gezien op de zolder.

J'ai fait une erreur.

zjee fè uun èrür

Ik heb *een fout* gemaakt.

J'ai fait des erreurs.

zjee fè dèzèrür

Ik heb *fouten* gemaakt.

1 Vul op de stippellijntjes het lidwoord in. De eerste is al voorgedaan.

	Enkelvoud	Meervoud
Bepaald lidwoord	Onbepaald lidwoord	Bepaald lidwoord
1 ...le...monsieur <i>lə məsjeu</i> (heer)	un...monsieur	...les...messieurs <i>lə məsjeu</i>
2.....madame <i>maadam</i> (dame)	madame	mesdames
3frère <i>frèr</i> (broer)	frère	frères
4sœur <i>sùr</i> (zus)	sœur	sœurs
5oncle <i>on(g)klə</i> (oom)	oncle	oncles
6tante <i>tan(g)t</i> (tante)	tante	tantes
7enseignant <i>an(g)seenjan(g)</i> (leraar)	enseignant	enseignants
8.....enseignante <i>an(g)seenjan(g)t</i> (lerares)	enseignante	enseignantes
9Français <i>fran(g)sè</i> (Fransman)	Français	Français
10Française <i>fran(g)sèz</i> (Française)	Française	Françaises
11homme <i>om</i> (man)	homme	hommes
12femme <i>fam</i> (vrouw)	femme	femmes
13père <i>pèr</i> (vader)	père	pères
14mère <i>mèr</i> (moeder)	mère	mères
15coq <i>kok</i> (haan)	coq	coqs
16poule <i>poel</i> (kip)	poule	poules
17taureau <i>tooroo</i> (stier)	taureau	taureaux
18vache <i>vasj</i> (koe)	vache	vaches

Het zelfstandig naamwoord

Geslacht

Weten wat het grammaticale geslacht (mannelijk of vrouwelijk) is van zelfstandige naamwoorden voor mensen en dieren is geen probleem: dat is bijna altijd gelijk aan het natuurlijke geslacht (de sekse) van de mens of het dier dat door het zelfstandig naamwoord wordt aangeduid:

le garçon *lə ɣarson(g)* ‘de jongen’ **la fille** *la fiej* ‘het meisje’ – **le lion** *lə liejon(g)* ‘de leeuw’ **la lionne** *la liejon* ‘de leeuwin’.

Enkele zelfstandige naamwoorden voor personen zijn vrouwelijk of mannelijk maar duiden beide seksen aan, meestal net als in het Nederlands: **le modèle** *lə moodel* ‘het model’, **l’otage** (ml) *lootaazj* ‘de gijzelaar’, **l’auteur** (ml) *lootùr* ‘de auteur’, **le successeur** *lə suuksessùr* ‘opvolger, opvolgster’, **la personne** *la person* ‘de persoon’, **la vedette** *la vèdet* ‘de vedette’.

Lastiger om te weten is het geslacht van zelfstandige naamwoorden voor dingen. Er zijn een aantal regelmatigheden gelet op de *betekenis* van het woord en een aantal regelmatigheden gelet op de *uitgang* van het woord.

Wat betreft de betekenis, is het handig om te weten dat gewoonlijk mannelijk zijn:

► namen van bomen en struiken

le chêne *lə sjen* ‘de eik’ – **le pommier** *lə pomjee* ‘de appelboom’

► namen van dagen en jaargetijden

le dimanche *lə dieman(g)sj* ‘de zondag’ – **le printemps** *lə pren(g)tan(g)* ‘het voorjaar’

► namen van talen

le français *lə fran(g)sè* ‘het Frans’ – **le chinois** *lə sjienwa* ‘het Chinees’

Gelet op de betekenis zijn gewoonlijk vrouwelijk:

► namen van landen op –e (dat zijn de meesten)

la France *la fran(g)s* ‘Frankrijk’ – **la Suède** *la soe-edə* ‘Zweden’

► namen van vruchten op –e (dat zijn de meesten)

la pêche *lapesj* ‘de perzik’ – **la poire** *la pwaar* ‘de peer’

Een voorbeeld van een regelmatigheid gelet op de *uitgang* van het woord is, dat woorden op –**ence** over het algemeen vrouwelijk zijn (**la patience** *la pasjan(g)s* ‘het geduld’) en woorden op –**eil** mannelijk (**le soleil** *lə soolej* ‘de zon’). Maar er zijn zoveel regels met bovendien zoveel uitzonderingen dat het weinig zin heeft deze hier allemaal op te noemen en te onthouden. Je kunt het geslacht dan beter opzoeken in het woordenboek en per gebruikt woord leren.

Vorming van het meervoud

► Hoofregel: het meervoud van zelfstandige naamwoorden wordt in het Frans gevormd door –s toe te voegen: **la maison** *la mezon(g)* ‘huis’, **les maisons** *lè mezon(g)* – **le hêtre** *lə etr* ‘beuk’, **les hêtres** *lè etr*. De –s wordt, behoudens enkele zeldzame gevallen, niet uitgesproken. Je hoort in de uitspraak dan ook geen verschil tussen bijvoorbeeld **livre** *liewr* ‘boek’ en **livres** *liewr* ‘boeken’. Het is dus de determinant (zoals het lidwoord) waaraan enkelvoud of meervoud te horen is.

► Zelfstandige naamwoorden op –al veranderen deze uitgang in –aux.

le cheval *lə sjəval* ‘paard’, **les chevaux** *lè sjəvoo* – **le journal** *lə zjoernal* ‘krant’ **les journaux** *lè zjoernoo*. Uitzondering o.a. **le festival** *lə festieval* (festival) **les festivals**.

Onder de woorden op –ail, die het meervoud normaal vormen door toevoeging van –s (bijvoorbeeld **chandail** *sjan(g)daj* ‘trui’ **chandails**), zijn er verschillende die in het meervoud eindigen op –aux. Hiertoe behoort **travail** *travaj* ‘werk’ **travaux** *travoo*.

► Zelfstandige naamwoorden op –eau en –eu en de zeldzame woorden op –au krijgen in het meervoud een –x: **le château** *lə sjatoo* ‘kasteel’, **les châteaux** *lè sjatoo* – **le lieu** *lə ljeu* ‘plaats’, **les lieux** *lè ljeu*. Uitzondering: **le pneu** *lə pneu* ‘band’ **les pneus** *lè pneu*.

De –x wordt niet uitgesproken. Je hoort in de uitspraak dus geen verschil tussen enkelvoud en meervoud. Het is dus de determinant (zoals het lidwoord) waaraan enkelvoud of meervoud te horen is.

Onder de woorden op –ou, die het meervoud normaal vormen door toevoeging van –s (bijvoorbeeld **le clou** *lə kloë* ‘spijker’, **les clous** *lè kloë*), zijn er enkele die het meervoud vormen door toevoeging van –x. De belangrijkste zijn **le bijou** *lə biezzoe*, ‘juweel’, **les bijoux** *lè biezzoe* en **le genou** *lə zjanoe* ‘knie’ **les genoux** *lè zjanoe*.

► Zelfstandige naamwoorden op –s, –x en –z blijven in het meervoud onveranderd.

la souris *la soerie* ‘muis’, **les souris** – **le prix** *lə prie* ‘prijs’, **les prix** – **le nez** *lə nee* ‘neus’, **les nez**

► Enkele zelfstandige naamwoorden hebben een afwijkend meervoud. De belangrijkste zijn: **l’œil** *luj* ‘oog’ **les yeux** *lèzzjeu* – **le monsieur** *lə masjeu* ‘heer’, **les messieurs** *lè mesjeu*; **le gentilhomme** *lə zjan(g)tiejom* ‘edelman’, **les gentilshommes** *lè zjan(g)tiezom*

2 Zet de volgende zelfstandige naamwoorden (inclusief het lidwoord) in het meervoud.

Enkelvoud	Meervoud	Enkelvoud	Meervoud
1 le train <i>lə tren(g)</i> (trein)		la voiture <i>la vwàtuur</i> (auto)	
2 la table <i>la taablə</i> (tafel)		la chaise <i>la sjèz</i> (stoel)	
3 la main <i>la men(g)</i> (hand)		la jambe <i>la zjan(g)bə</i> (been)	
4 le pied <i>lə pjee</i> (voet)		la tête <i>la tèt</i> (hoofd)	

5 le jour <i>la zjoer</i> (dag)		la nuit <i>la nwie</i> (nacht)	
6 le mois <i>la mwà</i> (maand)		l'année <i>lannee</i> (jaar)	
7 la leçon <i>la lason(g)</i> (les)		l'âge <i>laazjə</i> (leeftijd)	
8 la fontaine <i>la fon(g)ten</i> (fontein)		le poète <i>la pooet</i> (dichter)	
9 le journal <i>la zjoernal</i> (krant)		le périodique <i>la peeriejoodiek</i>	
10 l'œil <i>lùj</i> (oog)		le nez <i>la nee</i> (neus)	
11 le roi <i>la rwà</i> (koning)		la reine <i>la rən</i> (koningin)	
12 la fois <i>la fwà</i> (keer)		le feu <i>la feu</i> (vuur)	
13 le poisson <i>la pwason(g)</i> (vis)		le crayon <i>la krèjon(g)</i> (potlood)	
14 le monsieur <i>la masjeu</i> (heer)		la dame <i>la daam</i> (dame)	
15 l'hôtel <i>lootel</i>		la plage <i>la plaazj</i> (strand)	
16 le Français <i>la fran(g)se</i>		le Néerlandais <i>la neerlan(g)de</i>	
17 le pays <i>la pee-ie</i> (land)		la région <i>la reezjon(g)</i> (streek)	

Vertaal naar het Frans. Zoek de woorden die je niet weet op in het woordenboek.

3 Goedenavond, Mevrouw!

Vocabulaire Iemand groeten

Bonjour <i>bon(g)zjoer</i>	Goedendag
Bonsoir <i>bon(g)swaar</i>	Goedenavond
Salut <i>saluu</i>	Hallo (<i>onder vrienden en goede kennissen</i>)
Une bonne journée <i>uun bon zjoerne</i>	Een prettige dag verder!
Une bonne soirée <i>uun bon swaare</i>	Een prettige avond verder!
Bonne nuit <i>bon nwie</i>	Goedenacht/Welterusten
Au revoir <i>oo rəvwaa</i>	Tot ziens

*Fransen gebruiken de groet **bonjour** ook waar wij goedemorgen of goedemiddag zeggen.*

4 Ober (garçon *garson(g)*, de kaart, alstublieft. (alstublieft = s'il vous plaît *sielvoeple*)

5 Een koffie, alstublieft.

Vocabulaire

een koffie	un café <i>en(g) kafee</i>
een koffie met melk	un café au lait <i>en(g) kafee oo lè</i>
een thee	un thé <i>en(g) tee</i>
een bier(tje), pilsje	une bière <i>uun bjèr</i>
de wijn	le vin <i>la ven(g)</i>
het water	l'eau <i>loo</i>
de melk	le lait <i>la lè</i>

6 Ober, de rekening, alstublieft.

7 Een ogenblikje, a.u.b.

8 Heren/Dames (wc)

9 Ingang/Uitgang

10 Kassa

11 Halte

Het werkwoord

Indeling van de werkwoorden

De Franse werkwoorden kunnen worden verdeeld in vier groepen, op basis van de uitgang van de infinitief (onbepaalde wijs):

► werkwoorden, die uitgaan op **-er**

Voorbeelden: **donner** *donnee* (geven); **parler** *parlee* (spreken)

► werkwoorden die uitgaan op **-ir**

Voorbeelden: **ouvrir** *ouvrier* (openen); **finir** *finier* (eindigen)

► werkwoorden die uitgaan op **-eoir**

Voorbeelden: **recevoir** *reçevoir* (ontvangen); **devoir** *dèvoir* (moeten)

► werkwoorden die uitgaan op **-re**

Voorbeelden: **boire** *buvoir* (drinken); **perdre** *perdre* (verliezen)

De werkwoorden op **-er** vormen ongeveer 90% van alle werkwoorden.

Vervoeging van het werkwoord in de présent (onvoltooid tegenwoordige tijd)

De vervoeging van de vier groepen werkwoorden in de *présent* (onvoltooid tegenwoordige tijd) is als volgt:

Persoonlijk voornaamwoord	Werkw. op -er parl-er spreken	Werkwoorden op -ir		Werkw. op -eoir rec-eoir ontvangen	Werkw. op -re perd-re verliezen
		Groep I ouvr-ir openen	Groep II fin-ir eindigen		
je <i>ʒjə</i> ik tu <i>tu</i> jij il/elle <i>iel/èl</i> hij/zij nous <i>noe</i> wij vous <i>voe</i> u/jullie ils/elles <i>ielə,èlə</i> zij	je parl-e tu parl-es il, elle parl-e nous parl-ons vous parl-ez ils/elles parl-ent	j'ouvr-e tu ouvr-es il, elle ouvr-e nous ouvr-ons vous ouvr-ez ils/elles ouvr-ent	je fin-is tu fin-is il, elle fin-ît nous fin-iss-ons vous fin-iss-ez ils/elles fin-iss-ent	je reç-ois tu reç-ois il, elle reç-oît nous re-cev-ons vous re-cev-ez ils/elles reç-oivent	je perd-s tu perd-s il, elle perd nous perd-ons vous perd-ez ils/elles perd-ent

Tot groep I van de werkwoorden op **-ir** behoren slechts enkele werkwoorden: **ouvrir** *ouvrier* (openen), **couvrir** *koevrier* (bedekken), **offrir** *ofrier* (aanbieden), **souffrir** *soefrier* (lijden) en de daaruit samenge-

stelde werkwoorden, bijvoorbeeld **découvrir** *deekoevriër* (ontdekken); werkwoorden op – **ueillir** en – **aillir** zoals **cueillir** *keujier* (plukken), **accueillir** *akeujier* (ontvangen, verwelkomen), **recueillir** *rakeujier* (verzamelen), **assaillir** *assajier* (aanvallen) en **défaillir** *deefajier* (flauw vallen). Bij al deze werkwoorden op –**ir** komen in de présente achter de stam dezelfde uitgangen als bij de werkwoorden op –**er** (–**e**, –**es**, –**e**, –**ons**, –**ez**, –**ent**).

Let bij de vervoeging van **recevoir** *rəsəvwaar* op de schrijfwijze van de *c*. Vóór een *a*, *o* en *u* krijgt een *c* namelijk een cédille. In de présente is dat dus in alle personen behalve de 1e persoon meervoud (wij) en de 2e persoon meervoud (u, jullie).

Niet alle werkwoorden worden vervoegd als in het overzicht hiervoor. De werkwoorden die hiervan afwijken worden *onregelmatige werkwoorden* genoemd.

In tegenstelling tot andere Romaanse talen als Italiaans en Spaans wordt het persoonlijk voornaamwoord als onderwerp in het Frans wel uitgedrukt. In de geschreven taal blijkt de persoon weliswaar al uit de uitgang van het vervoegde werkwoord, maar in de gesproken taal verdwijnen deze verschillen.

Het persoonlijk voornaamwoord **je** (ik) wordt **j'** voor een woord dat begint met een klinker of stomme *h*, bijvoorbeeld: **j'arrive** *zjarievə* (ik kom eraan); **j'habite à la campagne** *zjaabiet àlà kan(g)panj* (Ik woon op het platteland).

De persoonlijke voornaamwoorden **il/elle**, **ils/elles** worden ook gebruikt voor dingen: **La table est bleu**, **elle est bleu** *la taablə è bleu, èlè bleu* (de tafel is blauw, zij is blauw).

Het persoonlijk voornaamwoord **vous** kan zowel 'jullie' aanduiden als 'u' enkelvoud en meervoud.

Raadpleeg voor het vervoegen van de werkwoorden in de volgende zinnen steeds het overzicht (zoek de zelfstandige naamwoorden op in het woordenboek).

12 Het kind huilt. (huilen = pleurer *plùree*)

Vocabulaire

de vrouw	la femme <i>la fam</i>
de man	l'homme <i>lom</i>
het kind	l'enfant <i>lan(g)fan(g)</i>
de jongen	le garçon <i>lə ǵarson(g)</i>
het meisje	la fille <i>la fiejə</i>

13 De klokken luiden. (luiden = sonner *sònee*)

14 Hij denkt na. (nadenken = réfléchir *reefleeſjier*, vervoeging volgens groep II)

15 God bestaat. (bestaan = exister *eksiestee*)

16 We blijven. (blijven = rester *restee*)

17 Ze gaat naar boven. (naar boven gaan, komen = monter *mon(g)tee*)

18 Hij gaat naar beneden. (naar beneden gaan, komen = descendre *desan(g)drə*)

19 Ze gaan weer naar binnen. (weer naar binnen gaan = rentrer *ran(g)tree*)

20 Jullie dromen. (dromen = rêver *rèvee*)

21 Wij vertrekken. (vertrekken = partir *partier*.)

Bij de vervoeging in de présent is **partir** *partier* onregelmatig in de 1e, 2e en 3e persoon enkelvoud. De stam wordt daar ingekort tot **par-** waarachter dan een **-s** (1e en 2e persoon enkelvoud) of **-t** (3e persoon enkelvoud) wordt geplakt.

je pars *zjə paar*

tu pars *tuu paar*

il, elle part *iel/èl paar*

nous partons *noe parton(g)*

vous partez *voe partee*

ils, elles partent *ielə, èllə partə*

Veel gebruikte werkwoorden die op dezelfde wijze vervoegd worden (door de stam in te korten), zijn: **dormir** *dormier* (slapen), **mentir** *man(g)tier* (liegen), **sentir** *san(g)tier* (voelen, ruiken), **servir** *sèrvier* (dienen, bedienen) en **sortir** *sortier* (uitgaan).

22 De hond blaft. (blaffen = aboyer *abojee*)

Bij werkwoorden op **-oyer** en **-uyer**, zoals **aboyer** *abojee* (stam **aboy-**) 'blaffen', **ennuyer** *an(g)wiejee* (stam **ennuy-**) 'vervelen' en **nettoyer** *netwaajee* (stam **nettoy-**) 'schoonmaken', verandert bij de vervoeging in de présent de **y** uit de stam in **i** als deze gevolgd wordt door een stomme **e**, dat is bij de présent dus in de 1e en 2e persoon enkelvoud en de 3e persoon enkelvoud en meervoud: **je nettoie**, **tu nettoies**, **il/elle nettoie**, **ils/elles nettoient**.

23 Het dier lijdt. (lijden = souffrir *soefrier*, vervoeging volgens groep I)

24 De kinderen slapen. (slapen = dormir *dormier*, vervoeging als partir, zie zin 21)

25 Een vrouw doet open. (opendoen = ouvrir *oevrier*, vervoeging volgens groep I).

26 De trein vertrekt.

Vocabulaire

de auto	la voiture <i>la vwatuur</i>
de bus	le bus <i>lə buus</i>
de metro	le métro <i>lə meetroo</i>
de taxi	le taxi <i>lə taksie</i>
de trein	le train <i>lə tren(g)</i>
de tram	le tram <i>lə traam</i>
het vliegtuig	l'avion <i>lavjon(g)</i>
de boot	le bateau <i>lə batoo</i>
de fiets	le vélo <i>lə veeloo</i>
de motorfiets	la motocyclette <i>la mootoosieklet</i>

27 De jongen liegt. (liegen = mentir *man(g)tier*, vervoeging als *partir*, zie zin 21)

28 Ik denk na. (nadenken = penser *pan(g)see*)

29 We beginnen. (beginnen = commencer *koman(g)see*)

Bij werkwoorden op **-cer**, zoals **commencer** *koman(g)see* (stam **commenc-**) ‘beginnen’, **avancer** *avan(g)see* (stam **avanc-**) ‘vooruitgaan’ en **placer** *plasee* (‘stam **plac-**) ‘plaatsen’ verandert bij de vervoeging de **c** uit de stam in **ç** als ze gevolgd wordt door een **a** of **o**, bij de *présent* dus in de de *wij*-persoon.

30 De reis vangt aan. (aanvangen = commencer *koman(g)see*)

31 Ik kom eraan! (eraan komen = arriver *arievee*)

32 De telefoon gaat. (gaan = rinkelen = sonner *sonnee*) - Hallo! (Allô! *alloo*)

33 Heren, u wenst? – Twee koffie, alstublieft. (wensen = désirer *deezieree*)

34 Wij gaan. Tot ziens. (gaan = aller *alee*)

Aller *alee* (gaan) is een onregelmatig werkwoord, dat als volgt wordt vervoegd in de *présent*:

je vais *zjə vè*

tu vas *tuu vā*

il/elle va *iel/èl vā*

nous allons *noezaalon(g)*

vous allez *voezaalee*

ils/elles vont *ielə, èllə von(g)*

35 Het vriest. (vriezen = geler *zjəlee*)

Het Nederlandse *het* wordt met **il** vertaald bij werkwoorden die weersverschijnselen beschrijven:

Il pleut *iel pleu* ‘Het regent’. Kenmerkend voor deze werkwoorden is dat je er geen zelfstandig naamwoord of voornaamwoord als onderwerp voor kunt zetten (behalve als ze figuurlijk worden gebruikt ‘Ik bevries’). Men noemt *het* hier wel een *loos onderwerp*.

N.B. Bij werkwoorden op **-e** + medeklinker + **-er** zoals **geler** *zjəlee* (stam **gel-**) ‘vriezen’, **lever** *ləvee* (stam **lev-**) ‘optillen’, **peler** *pəlee* (stam **pel-**) ‘schillen’, **amener** *amənee* (stam **amen-**) ‘mee-brengen’ en **acheter** *asjətee* (stam **achet-**) ‘kopen’ verandert de ‘stomme **e** uit de stam in **è** als er een lettergreep met ‘stomme **e**’ volgt, dat is bij de *présent* dus in alle personen behalve de *wij*- en *jullie*-persoon: **je pèle**, **tu pèles**, **il pèle**, **ils pèlent**, maar **nous pelons**, **vous pelez**.

Maar een aantal werkwoorden op **-eler** en **-eter**, zoals **jeter** *zjətee* (gooien) en **appeler** *apəlee* (noemen), wijken af van deze regel en verdubbelen de **-l** en **-t** als daarop een uitgang met ‘stomme’ **-e** volgt: **je jette** etc, **nous jetons**, **vous jetez**; **j’appelle** etc, **nous appelons**, **vous appelez**.

36 Het sneeuwt. (sneeuwen = neiger *nèzjee*)

37 De vrouw wordt bleek. (bleek worden = pâlr *pàlier*, vervoeging volgens groep II)

38 Let op! (Attention!) De auto gaat achteruit. (achteruitgaan, achteruitrijden = reculer *rəkuulee*)

39 Het water kookt. (koken = bouillir *boejier*)

Bouillir *boejier* wordt alleen gebruikt in de betekenis van ‘iets kookt’, vervoeging in de présent **il, elle bout**. ‘Koken’ als overgankelijk werkwoord (bijvoorbeeld ‘aardappelen koken’) vertaalt je met **faire bouillir** *fêr boejier*.

N.B. Een *overgankelijk werkwoord* is een werkwoord waar je een lijdend voorwerp bij kunt denken. Kun je dit niet (bijv. bij het werkwoord ‘gaan’), dan spreken we van een *onovergankelijk* werkwoord.

40 De man lacht. (lachen = rire *rier*)

Rire *rier* wordt als volgt vervoegd in de présent:

je ris *zjə rie*

tu ris *tuu rie*

il/elle rit *iel/èl rie*

nous rions *noe riejon(g)*

vous riez *voe riejee*

ils/elles rient *ielə, èllə rie*

Net zo vervoegd wordt **sourire** *soerier* glimlachen

41 De zon schijnt. (schijnen = briller *briejee*)

Vocabulaire

de zon	le soleil <i>lə soolej</i>
de maan	la lune <i>la luun</i>
de aarde	la terre <i>la tèr</i>
de planeet	la planète <i>la planèt</i>
de ster	l'étoile <i>leetwal</i>

Met de kennis van deze vier grammaticale basiselementen (lidwoord, zelfstandig naamwoord, werkwoord en persoonlijk voornaamwoord als onderwerp) kun je ook zinnen vormen die naast een onderwerp en een werkwoordelijk gezegde tevens een lijdend voorwerp hebben.

42 Ik betaal de rekening. (betalen = payer *pèjee*)

Werkwoorden op **–ayer**, zoals **payer** *pèjee* ‘betalen’ en **essayer** *esejee* ‘proberen’, kunnen op twee manieren vervoegd worden: met handhaving van de **y** of met vervanging van de **y** door een **i** behalve de wij- en jullie-persoon: **je paie/payé, tu paies/payés, nous payons, vous payez, ils paient/payent**.

43 Zij gooien stenen. (gooien = jeter *zjatee*)

44 Pierre eet een appel. (eten = manger *man(g)zjee*)

Bij werkwoorden op **-ger**, zoals **manger** *man(g)zjee* (stam **mang-**) ‘eten’, **bouger** *boezjee* (stam **boug-**) ‘bewegen’, **changer** *sjan(g)zjee* (stam **chang-**) ‘veranderen’ en **déranger** *deeran(g)zjee* (stam **dérang-**) ‘storen’ verandert de **g** uit de stam in **ge** als ze gevolgd wordt door een **a** of **o**, bij de présent dus in de *wij*-persoon: **nous mangeons** (wij eten).

45 Ik lees een boek. (lezen = lire *lier*)

Het werkwoord **lire** *lier* wordt als volgt vervoegd in de présent:

je lis *zjə lie*
tu lis *tuu lie*
il lit *iel, èl lie*
nous lisons *noe liezon(g)*
vous lisez *voe liezee*
ils/elles lisent *ielə, èllə liezə*

46 Ze kleedt het kind aan. (aankleden = habiller *abiejee*)

47 Ik vraag de rekening. (vragen = demander *dəman(g)dee*)

48 Ik herhaal het woord. (herhalen = répéter *reepeetee*)

Bij werkwoorden op **é** + medeklinker + **-er**, zoals **préférer** *preefeeree* (stam **préfér-**) ‘liever hebben’, **espérer** *èspeeree* (stam **espér-**) ‘hopen’ en **répéter** *reepeetee* (stam **répét-**) ‘herhalen’ verandert **é** in de voorlaatste lettergreep in **è** bij alle personen van de présent behalve de *wij*-persoon en de *jullie*-persoon:

je préfère *zjə preefèr*
tu préfères *tuu preefèr*
il, elle préfère *iel, èl preefèr*
nous préférons *noe preefeeron(g)*
vous préférez *voe preefeeree*
ils, elles préfèrent *ielə, èllə preefèr*

49 Ik koop een auto. (kopen = acheter *asjetee*, zie voor de vervoeging zin 35)

50 De advocaat bekijkt het dossier. (bekijken = regarder *rəgaardee*)

Vocabulaire

advocaat, advocate	avocat <i>avookaa</i> , avocate <i>avookaat</i>
acteur, actrice	acteur, actrice <i>akteur, aktries</i>
dokter, arts	médecin <i>meedəsen(g)</i>
journalist/journaliste	journaliste <i>zjoernaliestə</i>
leraar	professeur <i>pròfèsùr</i>
student(e)	étudiant <i>eetuuddjan(g)</i> , étudiante <i>eetuuddjan(g)t</i>
verpleegster	infirmière <i>en(g)fiermjər</i>

51 Een vrouw doet de deur open. (opendoen = ouvrir *oevriër*, vervoeging als groep I)

52 De directeur neemt maatregelen. (nemen = prendre *pran(g)drə*)

Bij de vervoeging in de présent is **prendre** *pran(g)dr* (stam **prend-**) ‘nemen’ alleen onregelmatig in de 1e, 2e en 3e persoon meervoud:

je prends *zje pran(g)*

tu prends *tuu pran(g)*

il, elle prend *iel/èl pran(g)*

nous prenons *noe prənon(g)*

vous prenez *voe prənee*

ils, elles prennent *iełə, èllə prènna*

Veel gebruikte werkwoorden die op dezelfde wijze vervoegd worden, zijn: **apprendre** *apran(g)drə* (leren), **comprendre** *kon(g)pran(g)drə* (begrijpen) en **surprendre** *suurpran(g)drə* (verrassen).

53 We nemen een (kop) koffie.

54 Ik neem melk.

Het delend lidwoord

Het Frans kent het zogenaamde *delend lidwoord*:

le pain *lə pen(g)*

het brood

du pain

brood

la viande *la vjan(g)d*

het vlees

de la viande

vlees

l'or *lòr*

het goud

de l'or

goud

l'humour *luumoer*

de humor

de l'humour

humor

Je gebruikt het delend lidwoord vóór een onbepaald, niet-telbaar zelfstandig naamwoord:

Je bois toujours du vin.

Ik drink altijd wijn.

zjə bwaa toezjoer duu ven(g)

Il faut du courage pour être pompier.

Je hebt moed nodig om brandweerman te zijn.

iel foo duu koeraazjə poer ètrə pon(g)pjee

N.B. Sommige zelfstandige naamwoorden kunnen als niet-telbaar en als telbaar worden gebruikt, zoals ‘brood-broden’ en ‘glas-glazen’.

55 Ze nemen de bus. (nemen = prendre *pran(g)drə*)

56 De koning en de koningin bezoeken Spanje. (bezoeken = visiter *viezietee*)

Het bepaald lidwoord staat vóór de namen van werelddelen, landen, provincies, departementen en sommige eilanden.

l'Europe *lùrop*

Europa

la France *la fran(g)s*

Frankrijk

la Normandie *la norman(g)die*

Normandië

la Sicile *la siesiełə*

Sicilië

Enkele landenamen krijgen geen lidwoord, waaronder **Cuba**, **Israël** en **Madagascar**.

In een adres laat men het lidwoord voor de naam van een land weg: **Rue de Verdi 20, Paris, France**.

57 Hij rookt sigaren. (roken = fumer *fuumeē*)

58 Zaterdags gaan we uit. (uitgaan = sortir *sortier*, vervoeging als *partir*, zie zin 21)

Het bepaald lidwoord wordt gebruikt in de betekenis van *elke* vóór de dagen van de week ('s maandags), delen van de dag ('s avonds) en de seizoenen ('s zomers).

Le lundi nous sommes fermés.

's Maandags/Op Maandag zijn we gesloten.

lə len(g)diə noe sommə fermē

L'été leetee

's zomers

le soir lə swaar

's avonds

Maar als er aan een dag 'aanstaande' of 'jongstleden' toegevoegd kan worden, wordt het lidwoord niet gebruikt.

59 Zij biedt een pilsje aan. (aanbieden = offrir *ofrier*, vervoeging als *groep I*)

60 Zij spreekt Frans (d.w.z. zij beheerst de Franse taal).

Het bepaald lidwoord staat in de regel voor namen van talen en schoolvakken.

Étudiez-vous le chinois?

Studeert u Chinees?

eetuudiejeə voe lə sjienwə?

Il enseigne la chimie.

Hij geeft scheikunde.

iel an(g)sɛnjə lə sjiemie

Bij 'de taal spreken' ontbreekt het lidwoord als niet 'de taal beheersen' wordt bedoeld, zoals in de zin **Ils parlent français entre eux** *ielə parlə fran(g)sə an(g)trə eu* 'Zij spreken Frans met elkaar'.

61 Wij zoeken een verkoper. (zoeken = chercher *sjèrsjeə*)

62 Pierre deelt de cadeaus uit. (uitdelen = distribuer *diestriebuueə*)

63 Ze studeert Spaans. (studeren = étudier *eetuudjeə*)

Vocabulaire

Chinees	le chinois <i>lə sjienwə</i>
Duits	l'allemand <i>lalman(g)</i>
Engels	l'anglais <i>lan(g)ğlə</i>
Frans	le français <i>lə fran(g)sə</i>
Grieks	le grec <i>lə grək</i>
Italiaans	l'italien <i>lietaljèn</i>
Nederlands	le néerlandais <i>lə neerlan(g)də</i>
Portugees	le portugais <i>lə portuuğə</i>
Spaans	l'espagnol <i>lèsanjol</i>
Zweeds	le suédois <i>lə suuedwà</i>

64 We leren Engels. (leren = apprendre *àpran(g)drə*, vervoeging als *prendre*, zie zin 52)

65 Ik heb liever een pilsje. (liever hebben = préférer *preefeereə*)

66 Anna draagt een bril. (dragen = aanhebben, ophebben = porter *portee*)

In het Frans zijn zelfstandige naamwoorden soms meervoud als ze een koppel aanduiden (bijvoorbeeld een ‘schaar’). De belangrijkste zijn:

les lunettes <i>lè luunet</i>	de bril
les ciseaux <i>lè siezoo</i>	de schaar
les tenailles <i>lè tanejee(ook la tenaille)</i>	de tang
les jumeaux <i>lè zjuumoo</i>	de tweeling
les jumelles <i>lè zjuumel</i>	de verrekijker (voor beide ogen)

Een bril/schaar = **des lunettes/ciseaux/une paire de lunettes/ciseaux** *uun pèr dā luunet/siezoo*; twee brillen = **deux paires de lunettes**; een tweeling krijgen = **avoir des jumeaux** *avwaar dè zjuumoo*

67 We kijken televisie. (kijken = regarder *rəḡaardee*)

Het bepaald lidwoord wordt gebruikt bij voorzieningen die zijn aangesloten op een algemeen distributienet, zoals televisie, radio, telefoon, gas, etc.

68 Hij komt Dinsdag. (komen = venir *vəniër*)

Venir *vəniër* is een onregelmatig werkwoord dat als volgt wordt vervoegd in de présent:

je viens *zje vjen(g)*

tu viens *tuu vjen(g)*

il, elle vient *iel, èl vjen(g)*

nous venons *noe vənən(g)*

vous venez *voe vənēē*

ils, elles viennent *ielə, èllə vjènə*

Op dezelfde wijze worden vervoegd **tenir** *təniër* (houden) en alle samenstellingen met **tenir** (bijvoorbeeld **maintenir** *men(g)təniër* ‘handhaven’) en met **venir** (bijvoorbeeld **revenir** *rəvəniër* ‘terugkomen’ en **devenir** *dəvəniër* ‘worden’).

69 's Morgens doet mevrouw Duval boodschappen (boodschappen doen = faire des courses *fèr dè koers*)

70 Ik ken de stad. (kennen = connaître *konētrə*)

Connaître *konētrə* (kennen) is een onregelmatig werkwoord dat als volgt wordt vervoegd in de présent:

je connais *zjə konè*

tu connais *tuu konè*

il, elle connaît *iel, èl konè*

nous connaissons *noe konèsən(g)*

vous connaissez *voe konèsee*

ils, elles connaissent *ielə, èllə konèssə*

Op dezelfde wijze worden vervoegd **naître** *netrə* (geboren worden), **paraître** *paretrə* (verschijnen) en samenstellingen als **reconnaître** *rəkonētrə* (herkennen), **apparaître** *aparetrə* (verschijnen) en **disparaître** *diesparetrə* (verdwijnen).

71 We schrijven een brief. (schrijven = écrire *eekrier*)

Bij de vervoeging van **écrire** *eekrier* (stam **écri-**) ‘schrijven’ in de présent wordt in de 1e, 2e en 3e persoon meervoud een -v- geplaatst tussen de stam en de uitgang.

j’écris *zjeekrie*

tu écris *tuu eekrie*

il, elle écrit *ieleekrie, èleekrie*

nous écrivons *noezeekrievon(g)*

vous écrivez *voezeekrieve*

ils, elles écrivent *ielzeekrieva, èlzeekrieva*

72 Ik zie de zee. (zien = voir *vwaar*)

Het werkwoord **voir** *vwaar* (zien) wordt als volgt vervoegd in de présent:

je vois *zjə vwà*

tu vois *tuu vwà*

il, elle voit *iel, èl vwà*

nous voyons *noe vwàjon(g)*

vous voyez *voe vwàje*

ils, elles voient *ielə, èllə vwà*

Op dezelfde wijze worden vervoegd samenstellingen als **prévoir** *preevwaar* (voorzien, vooruitzien) en **revoir** *rəvwaar* (weezien).

73 Ik maak een tekening. (maken = faire *fèr*)

Het werkwoord **faire** *fèr* (maken, doen) wordt als volgt vervoegd in de présent:

je fais *zjə fè*

tu fais *tuu fè*

il, elle fait *iel, èl fè*

nous faisons *noe feson(g)*

vous faites *voe fètə*

ils, elles font *ielə, èllə fon(g)*

74 Ik drink een pilsje. (drinken = boire *bwaar*)

Het werkwoord **boire** *bwaar* is onregelmatig in de 1e, 2e en 3e persoon meervoud:

je bois *zje bwà*

tu bois *tuu bwà*

il, elle boit *iel, èl bwà*

nous buvons *noe buuvon(g)*

vous buvez *voe buuve*

ils/elles boivent *ielə, èllə bwava*

75 Ik weet het antwoord. (weten = savoir *saavwaar*)

Savoir *saavwaar* is een onregelmatig werkwoord dat als volgt wordt vervoegd in de présent:

je sais *zje sè*

tu sais *tuu sè*

il, elle sait *iel, èl sè*

nous savons *noe savon(g)*

vous savez *voe savee*

ils, elles savent *ielə, èllə saavə*

76 Ik houd van muziek. (houden van = aimer *èmee*)

Zelfstandige naamwoorden na **aimer** *èmee* (houden van) en na werkwoorden met verwante of tegen- gestelde betekenis (zoals **préférer** *preefeeree* ‘prefereren, liever hebben’, **détester** *deetestee* ‘een hekel hebben aan’ en **haïr** *ajier* ‘haten’) krijgen meestal het bepaald lidwoord waar dat in het Nederlands ontbreekt. Voorbeeld: **Il aime le moderne** *ieləmə lə modernə* (Hij houdt van modern). Meestal wordt bij deze werkwoorden het zelfstandig naamwoord namelijk *in algemene zin* gebruikt, en dan gebruikt de Fransman het bepaald lidwoord.

77 Konijnen (les lapins) houden van wortelen.

78 (zet het onderwerp na het gezegde) De man gaat naar binnen. (naar binnen gaan = entrer *an(g)tree*)

Zowel in het Nederlands als in het Frans is de neutrale volgorde in een mededelende zin meestal onderwerp-gezegde. Maar in het Frans is bij een aantal onovergankelijke werkwoorden (dat zijn werkwoorden die geen lijdend voorwerp kunnen hebben), zoals **téléphoner**, **entrer**, **arriver** etc, de neutrale volgorde gezegde-onderwerp als een mededelende zin alleen uit een onderwerp en een gezegde bestaat. Zo is de neutrale volgorde **Sonne le téléphone** *sonnə lə teelee fon* (De telefoon gaat), waarin het gaat om de mededeling *wat* er gaat en het accent ligt op het onderwerp. Met deze zin kun je als het ware komen binnenvallen, zonder dat het onderwerp ‘de telefoon’ al aan de orde is geweest. Bij de niet-neutrale volgorde **Le téléphone sonne** ligt het accent op het gezegde, wat past bij een speciale context. Bijvoorbeeld als antwoord op de vraag “Wordt er aangebeld?”.

79 Hij geeft Italiaans. (geven = onderwijzen = enseigner *an(g)senjee*)